

Královéhradecký kraj

KONCEPCE ENVIRONMENTÁLNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ, VÝCHOVY A OSVĚTY v Královéhradeckém kraji

Zpracovatel:

**Středisko ekologické výchovy a etiky Rýchory
SEVER, Horní Maršov,
červen 2004**

**Aktualizace schválena
Zastupitelstvem Královéhradeckého kraje
usn. č. 32/1153/2004 ze dne 14. října 2004**

Motto:

Charta základních práv Evropské unie:

Ochrana životního prostředí

„Vysoká úroveň ochrany životního prostředí a zvyšování jeho kvality musí být začleněny do politik Unie a zajištěny v souladu se zásadou udržitelného rozvoje ... přičemž (EU) přihlíží k rozdílné situaci v jednotlivých regionech Unie.“

(Z návrhu ústavy EU, 2003-2004)

V Horním Maršově a Hradci Králové dne 30. 6. 2004 zpracovali: RNDr. Jiří Kulich,
Mgr. Petra Bouchnerová,
Středisko ekologické výchovy SEVER

OBSAH

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

- Zdůvodnění potřeby aktualizace a konkretizace Koncepce
- Východiska
- Metodika zpracování návrhu
- Terminologie

KONCEPCE ENVIRONMENTÁLNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ, VÝCHOVY A OSVĚTY v Královéhradeckém kraji

– aktualizace k 30. 6. 2004, revidováno v připomínkovém řízení ke 31. 8. 2004

- **VIZE** - „EFEKTIVNÍ SYSTÉM EVVO V KRAJI V R. 2015“ – hlavní rysy
- **OPATŘENÍ K DOSAŽENÍ UVEDENÝCH DÍLČÍCH CÍLŮ JEDNOTLIVÝCH OBLASTÍ**
 - Oblast 1. Legislativa
 - Oblast 2. Finance
 - Oblast 3. Instituce
 - Oblast 4. Aktivity
 - Podoblast 4a. Průřezové aktivity
 - Podoblast 4b. Osvěta a zapojení široké veřejnosti
 - Podoblast 4c. Děti a mládež
 - Podoblast 4d. Pedagogičtí pracovníci
 - Podoblast 4e. Vzdělávání a osvěta pro podnikatele a zaměstnance
 - Podoblast 4f. Veřejná správa

AKČNÍ PLÁN EVVO V KRÁLOVÉHRADECKÉM KRAJI na léta 2005-2007

- Oblast 1. Legislativa
- Oblast 2. Finance
- Oblast 3. Instituce
- Oblast 4. Aktivity
 - Podoblast 4a. Průřezové aktivity
 - Podoblast 4b. Osvěta a zapojení široké veřejnosti
 - Podoblast 4c. Děti a mládež
 - Podoblast 4d. Pedagogičtí pracovníci
 - Podoblast 4e. Vzdělávání a osvěta pro podnikatele a zaměstnance
 - Podoblast 4f. Veřejná správa

DOKUMENTACE

- **Akční plán Státního programu environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty v České republice na léta 2004 až 2006 (Usnesení vlády ČR č. 991/2003) – vybrané úkoly a doporučení týkající se krajů - Implementace v Královéhradeckém kraji**

POZNÁMKA:

Na webových stránkách Královéhradeckého kraje je zveřejněna pouze analytická a výsledná strategická a programová část aktualizované koncepce EVVO; další *pracovní přílohy* jsou příp. zájemcům dostupné v odboru životního prostředí a zemědělství krajského úřadu.

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

Zdůvodnění potřeby aktualizace a konkretizace Koncepte:

Koncepce EVVO v Královéhradeckém kraji byla přijata zastupitelstvem kraje 11. 4. 2002 jako první krajská koncepce EVVO v ČR. Její součástí byla konkretizace aktivit a financování v letech 2002–2004.

Za období 2002-2004 došlo v EVVO v kraji k poměrně dynamickému rozvoji a změnám, podstatně se změnila i situace v celé ČR, a významný vliv na oblast EVVO má i změna mezinárodně-politických souvislostí - vstup ČR do EU, přijetí Aarhuské úmluvy, závěry Summitu o udržitelném rozvoji v Johannesburgu v r. 2002, iniciativa OSN „Dekáda vzdělávání pro udržitelný rozvoj 2005-2014“ (viz příloha 4). Navíc rokem 2004 končí období, na než byly v Koncepci konkretizovány aktivity a financování.

Proto je potřebné přijmout:

- a) **aktualizaci Koncepte EVVO v Královéhradeckém kraji** (jako dlouhodobý strategický dokument) a zároveň
- b) **Akční plán EVVO v Královéhradeckém kraji na léta 2005–2007** (jako programový dokument - střednědobou konkretizaci opatření, aktivit a financování EVVO v kraji)

Východiska:

Návrh vychází především z těchto podkladů:

- **Koncepce EVVO v Královéhradeckém kraji** schválená v r. 2002
- **Analýza a návrh dotvoření systému EVVO v Královéhradeckém kraji** – byla zpracována návazně na koncepci v letech 2002 a 2003 a je v ní podrobně dokumentován současný stav EVVO v kraji, relevantní celostátní i krajské dokumenty a zdroje informací o EVVO v kraji. Aktualizace Koncepte EVVO v Královéhradeckém kraji a Akční plán EVVO v Královéhradeckém kraji na léta 2005–2007 vychází především z jejich výsledků; **Analýza tudíž nahrazuje analytickou část předkládané aktualizace koncepte EVVO – viz příloha.**

Dalšími dokumenty, které vznikly v období od přijetí dosavadní koncepce a z nichž návrh vychází, jsou především:

- **Akční plán Státního programu environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty v České republice na léta 2004 až 2006** (Usnesení vlády ČR č. 991/2003) – viz dokumentace
- **Koncepce EVVO v dalších krajích ČR** (jmenovitě byly porovnávány koncepce těchto krajů: Jihomoravský, Liberecký, Pardubický, Praha - v přípravě, Středočeský, Ústecký, Zlínský).

Metodika zpracování návrhu

Návrh zpracovalo středisko SEVER na zakázku odboru životního prostředí a zemědělství Královéhradeckého kraje a na základě výše uvedených východisek. Ve srovnání s předchozí verzí koncepce je kladen důraz na celou šíři cílových skupin (příjemců EVVO). V navržených přístupech je reflektována jejich odlišná motivace, jejich odlišné možnosti akceptování EVVO a také odlišné možnosti kraje ovlivňovat nabídku EVVO pro ně. Návrh byl zpracovatelem opakovaně konzultován s odborem ŽP a zemědělství Královéhradeckého kraje a jeho poradní skupinou pro EVVO. Na jeho závěrečné redakci se také podílel pracovník odboru životního prostředí a zemědělství RNDr. Petr Rybář. Konečný návrh je předložen Královéhradeckému kraji do připomínkového a schvalovacího řízení. Po schválení se předpokládá platnost aktualizované koncepce od 1. 1. 2005

Terminologie:

V textu návrhu bude jednotně používán pojem „**environmentální vzdělávání, výchova a osvěta**“ (dále jen **EVVO**). V různých materiálech (i v běžném užívání) se uvádějí různé termíny, které sice vyzdvihují různé aspekty této oblasti výchovy a vzdělávání, ale v principu jsou rovnocenné:

- „**ekologická výchova a vzdělávání**“ – zákon č.114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny,
- „**osvěta, vzdělávání a výchova veřejnosti v oblasti životního prostředí**“ – zákon č.123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí,
- „**environmentální vzdělávání, výchova a osvěta**“ – Státní program EVVO.

KONCEPCE ENVIRONMENTÁLNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ, VÝCHOVY A OSVĚTY

v Královéhradeckém kraji

- aktualizace k 30. 6. 2004,
 - revidováno v připomínkovém řízení ke 31. 8. 2004
-

Širší cíle:

Podpora environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty (EVVO) vede ke **zvyšování ekologického vědomí obyvatel kraje, k jejich zapojení do rozhodování, k vytváření občanské společnosti a ke zodpovědnému jednání ve prospěch udržitelného rozvoje jednotlivých míst, obcí a kraje podle principů Agendy 21.** To je považováno za prioritní podmínku **udržitelného (ekologicky a sociálně odpovědného) rozvoje Královéhradeckého kraje** jako nejširšího cíle v rozvoji kraje.

Bezprostřední strategický cíl koncepce EVVO:

K dosažení výše uvedených širších cílů je vytvořen a krajem podporován **efektivní a otevřený systém EVVO**, založený na spolupráci veřejné správy, neziskového a podnikatelského sektoru, opírající se o síť středisek ekologické výchovy a ekologických informačních a poradenských středisek a o systém grantů, příspěvků a zakázek veřejné správy. Tento systém je bezprostředním strategickým cílem koncepce EVVO.

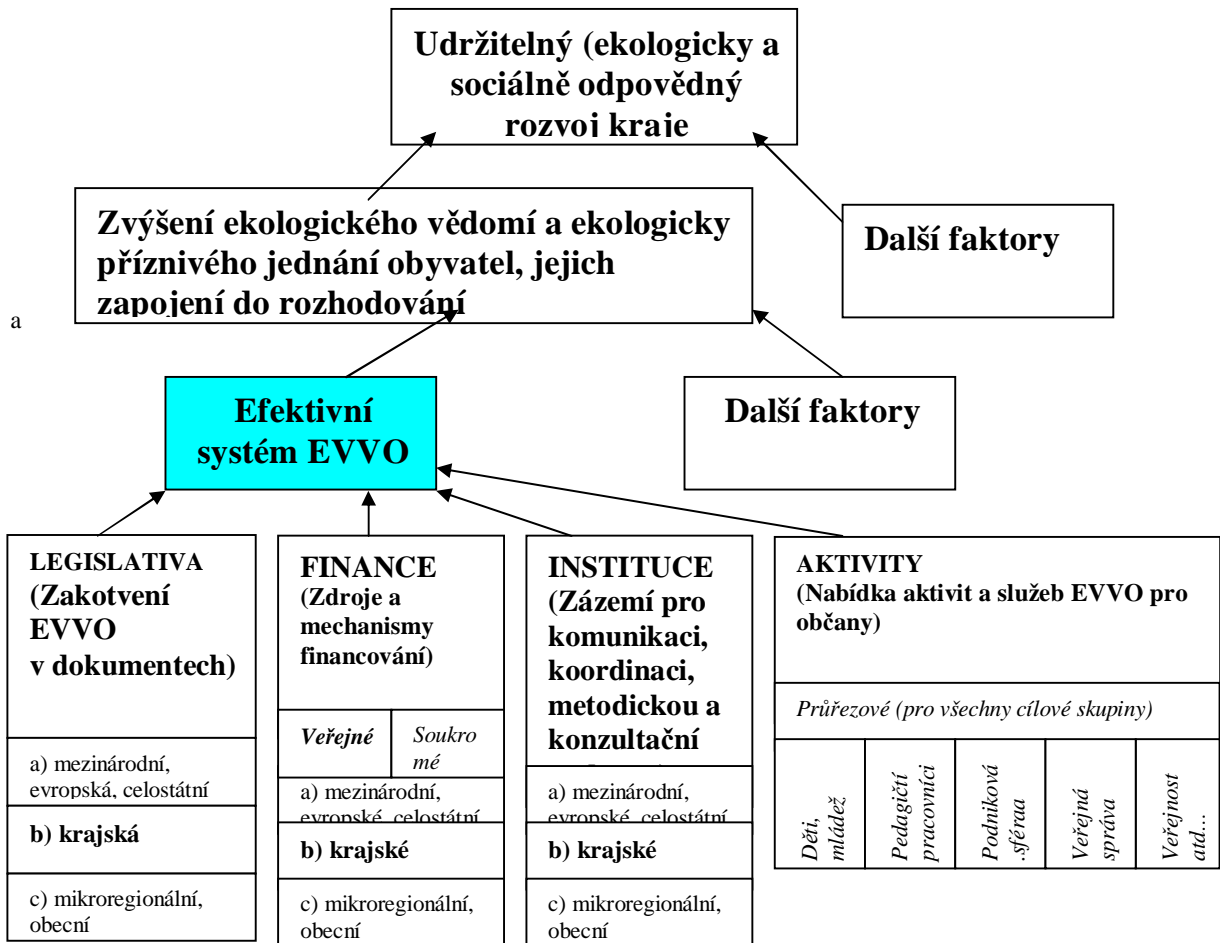
Dílčí cíle krajského systému EVVO:

Dílčími cíli krajského systému EVVO jsou:

- vytvoření základních podmínek pro EVVO prostřednictvím **zakotvení EVVO ve strategických dokumentech jako horizontálního tématu**
- vytvoření zdrojů a mechanismů **stálé finanční podpory EVVO** v kraji
- zajištění **institucionální a personální podpory EVVO**, včetně soustavného managementu systému EVVO, komunikace a spolupráce mezi výbory Rady a Zastupitelstva Královéhradeckého kraje, jednotlivými sektory a institucemi činnými v EVVO, metodické a konzultační podpory EVVO v kraji, vytvoření nástrojů pro komunikaci na úrovni NUTS II
- zajištění **systematické nabídky aktivit a služeb v EVVO** vyváženě **zaměřených na všechny cílové skupiny** (děti a mládež, veřejnost, veřejnou správu, podnikatelský sektor apod.).

Schéma logických vazeb mezi cíli a oblastmi Krajské koncepce EVVO:

Logické vazby mezi nejširším cílem udržitelného rozvoje kraje, potřebou zvyšování povědomí, zapojení a ekologicky šetrného jednání obyvatel, bezprostředním strategickým cílem koncepce a dílčími cíli (oblastmi) koncepce EVVO viz následující schéma.

Vize „Efektivní systém EVVO v kraji v r. 2015“ – hlavní rysy

Jako podrobnější popis bezprostředního strategického cíle a dílčích cílů v jednotlivých oblastech slouží „vize“ optimálního cílového stavu systému EVVO, jak by mohl fungovat v perspektivě 10 let.

Oblast 1. LEGISLATIVA

- *Dílčí cíle: Je přijata, pravidelně aktualizována a naplňována Koncepce EVVO. EVVO je začleněna do dalších relevantních dokumentů (Program rozvoje kraje – priorita Lidské zdroje a Životní prostředí, dále např. Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje výchovně vzdělávací soustavy Královéhradeckého kraje, Program odpadového hospodářství, Koncepce ochrany přírody a krajiny, Koncepce rozvoje cestovního ruchu apod.). Celostátní, krajské a lokální (mikroregionální) strategické a programové dokumenty týkající se oblasti EVVO jsou navzájem provázány. EVVO je začleněna do programových a strategických dokumentů většiny měst, obcí a mikroregionů, větší města, příp. mikroregiony mají přijatou a realizují svou koncepci EVVO.*

Oblast 2. FINANCE

- *Dílčí cíle: Kraj zajišťuje formou zakázek systematické celokrajské činnosti v EVVO vyplývající z koncepce a podporuje formou příspěvků a grantových schémat pro oblast EVVO další rozvoj EVVO, včetně vyhledávání nových iniciativ – rozsah celkové podpory EVVO je nad průměrem ČR, alespoň čtyřnásobný oproti počátečnímu stádiu v r.2002. Jsou podporovány i investice. Pravidelně finančně podporuje EVVO také řada měst a obcí v kraji.*

Oblast 3. INSTITUCE

- *Dílčí cíle: V rámci krajského úřadu jsou na relevantních úsecích určeni kontaktní pracovníci pro EVVO a je vyčleněn pracovník, který EVVO v rámci úřadu svodně sleduje a koordinuje. Na úrovni kraje funguje poradní orgán pro EVVO s jasně definovanou vazbou na Královéhradecký kraj a krajský úřad a se složením, jež reprezentuje hlavní aktéry v EVVO v kraji. V kraji funguje krajské koordinační, metodické, poradenské a informační středisko a síť středisek ekologické výchovy a ekologických poraden pravidelně podporovaných krajem a obcemi, pro něž vykonávají služby. Jde o dva základní typy služeb, které jsou dostupné v každém menším regionu (alespoň v každém bývalém okrese, případně v území obcí s rozšířenou působností 3. stupně):*
 - 1) *služby EVVO pro děti, mládež a pedagogy – vzdělávací a výchovné*
 - 2) *služby EVVO pro veřejnost – informační, osvětové a poradenské*

Oblast 4. AKTIVITY

Podoblast 4a. – PRŮŘEZOVÉ AKTIVITY

- *Dílčí cíle: Existují webové stránky EVVO v kraji, databáze EVVO v kraji, krajský informační zpravodaj EVVO, které jsou koordinovány a propojeny s obdobnými celostátními médii. Mezi organizacemi činnými v EVVO existuje častá výměna informací o nabízených akcích a službách, probíhají i společně koordinované akce v rámci kraje a menších regionů.*

Podoblast 4b. - OSVĚTA A ZAPOJENÍ ŠIROKÉ VEŘEJNOSTI

- *Dílčí cíle: Veřejnost má snadný přístup k informacím o životním prostředí shromažďovaným veřejnou správou a veřejná správa vytváří prostor pro její aktivní*

zapojování do rozhodovacích procesů o záměrech ovlivňujících životní prostředí. Fungují poradny zaměřené na ekologická témata pro spotřebitele a občany. Existuje pestrá nabídka zájmových a volnočasových aktivit zaměřených na přírodu a životní prostředí. Do EVVO se zapojuje pravidelně řada kulturních a osvětových zařízení – např. knihovny, muzea, galerie, kina apod. V kraji fungují erudované a respektované NNO zaměřené na životní prostředí, veřejnou správou jsou vnímány jako důležitý partner. Několik měst a obcí realizuje za účasti veřejnosti Místní agendu 21, zapojuje se do iniciativ jako Program obnovy venkova, Národní síť zdravých měst, Obec roku.

Podoblast 4c. - DĚTI A MLÁDEŽ

- Dílčí cíle: Téměř na všech základních a středních školách jsou ustaveni koordinátoři EVVO, kteří jsou za tuto činnost náležitě ohodnocováni, a téměř všechny školy mají zpracovány školní programy EVVO. Řada škol realizuje své vlastní ekologické projekty, mj. zaměřené na ekologizaci prostředí škol a jejich okolí. Školy jsou k této činnosti motivovány ohodnocením a granty. V sítích škol zaměřených na EVVO je alespoň dvojnásobek škol oproti roku 2002. Existuje pestrá nabídka zájmových a volnočasových aktivit zaměřených na přírodu a životní prostředí. Základním, středním i mateřským školám, školským zařízením a organizacím pracujícím s dětmi a mládeží, které o to projeví zájem, je poskytován pravidelný informační servis (sít' M.R.K.E.V.), průběžná metodická a konzultační pomoc a pestrá nabídka programů, pomůcek a projektů EVVO.*

Podoblast 4d. – PEDAGOGIČTÍ PRACOVNÍCI

- Dílčí cíle: EVVO je zařazena do přípravy všech studentů oborů učitelství a vychovatelství na Univerzitě Hradec Králové, příp. dalších vysokých škol, VOŠ a SŠ připravujících učitele v kraji. Vzdělávací zařízení nabízejí systematickou, koordinovanou a diferencovanou nabídku dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti školní i mimoškolní EVVO, pokrývající vyváženě různé skupiny pedagogických pracovníků, dobrovolných pracovníků s dětmi a mládeží, s důrazem na vedoucí pracovníky a koordinátory EVVO, učitele speciálních ekologických předmětů a oborů a další hlubší zájemce. Semináře absolvovalo minimálně 80% koordinátorů EVVO na školách a školských zařízeních a 20% dalších pedagogických pracovníků v kraji.*

Podoblast 4e. – PODNIKATELÉ A ZAMĚSTNANCI

- Dílčí cíle: Některé podniky v kraji se pravidelně zapojují do podpory či přímo do realizace aktivit EVVO. Znásobil se počet podniků s ISO 14001/EMAS či majících ve výrobním programu Ekologicky šetrné výrobky. V kraji existuje pestrá síť ekologicky hospodařících farem dbajících na šetrné využívání krajiny a je zde provozována šetrná agroturistika. Samozřejmostí je vzdělávání managementu i pracovníků firem v otázkách životního prostředí*

Podoblast 4e. – VEŘEJNÁ SPRÁVA

- Orgány veřejné správy zajišťují celé šíři svých pracovníků přístup k EVVO jakožto základního východiska k podpoře občanské společnosti a udržitelného rozvoje. Specializované vzdělávání v EVVO absolvují pracovníci na úsecích, kde to vyžaduje specializovaná témata pracovní činnosti. Krajský úřad a jím zřizované instituce mají příkladný ekologicky šetrný provoz, běžnou normou jsou i ekologické provozy dalších institucí veřejné správy.*

Opatření k dosažení uvedených dílčích cílů jednotlivých oblastí

Pozn.: Jsou zahrnuta opatření, která mají celokrajský význam a kraj je může ovlivnit a která je žádoucí realizovat v období 2005–2015. Na ně navazují konkrétní akce (úkoly) pro kratší časové horizonty vyjádřené v akčních plánech.

Oblast 1. LEGISLATIVA

- **Opatření 1.1.:** Analýza stavu EVVO, vyhodnocování realizace a pravidelné aktualizace koncepce EVVO, její aktualizace formou několikaletých akčních plánů
- **Opatření 1.2.:** Průběžné začleňování EVVO do dalších relevantních koncepcí a strategií kraje, které budou zpracovávány či aktualizovány, zejména na úseku školství, mládeže, životního prostředí, obnovy venkova, strategického rozvoje, cestovního ruchu, jakož i do směrnic pro poskytování podpor kraje jako horizontálního tématu
- **Opatření 1.3.:** Motivace k začlenění EVVO do programových a strategických dokumentů měst, obcí a mikroregionů - např. v rámci procesů Zdravé město, Místní agenda 21, včetně zpracování samostatných koncepcí EVVO pro větší města (zejména pro města s rozšířenou působností 3. stupně).

Oblast 2. FINANCE

- **Opatření 2.1.:** Zakázky z rozpočtu kraje na systematické dlouhodobé celokrajské činnosti v EVVO vyplývající z koncepce
- **Opatření 2.2.:** Podpora z rozpočtu kraje (např. formou příspěvků) pro jednorázové i dlouhodobé aktivity, které významně přispívají k naplnění koncepce EVVO
- **Opatření 2.3.:** Podpora formou diferencovaných grantů a grantových schémat kraje (např. dle cílových skupin) pro další rozvoj EVVO, včetně vyhledávání nových iniciativ
- **Opatření 2.4.:** Podpora kraje na investice do oblasti EVVO
- **Opatření 2.5.:** Podpora kraje při rozvoji pravidelné finanční podpory EVVO ze strany měst a obcí v kraji
- **Opatření 2.6.:** Využití prostředků mimo rozpočet kraje, měst a obcí pro oblast EVVO (např. strukturální fondy Evropské unie státní rozpočet, Státní fond životního prostředí, nadace, sponzoři)

Oblast 3. INSTITUCE

- **Opatření 3.1.:** Organizační opatření v rámci Krajského úřadu k zajištění svodného sledování a koordinace EVVO v rámci úřadu a určení kontaktních pracovníků pro EVVO na relevantních úsecích krajského úřadu.
- **Opatření 3.2.:** Fungování poradního orgánu pro EVVO na úrovni kraje s jasně definovanou vazbou na Královéhradecký kraj a krajský úřad a ostatní poradní orgány rady a zastupitelstva a se složením, jež reprezentuje hlavní instituce a aktéry v EVVO v kraji.
- **Opatření 3.3.:** Podpora fungování krajského koordinačního, metodického, poradenského a informačního střediska
- **Opatření 3.4.:** Součinnost kraje při zajištění dostupnosti služeb EVVO pro děti, mládež, pedagogy a pro veřejnost v každém regionu kraje prostřednictvím sítě

středisek ekologické výchovy a ekologických poraden, podporovaných formou pravidelných zakázek (příp. příspěvků) od kraje a obcí na tyto služby

- Opatření 3.5.: Podpora začlenění EVVO do činnosti vzdělávacích, osvětových a kulturních institucí zřizovaných krajem i jiných zřizovatelů působících v kraji (Správ CHKO a národního parku, vysokých škol, vzdělávacích, osvětových a kulturních zařízení, NNO, církví apod).

Oblast 4. AKTIVITY

Podoblast 4a. - PRŮŘEZOVÉ AKTIVITY

- Opatření 4a.1.: Webové stránky EVVO v kraji
- Opatření 4a.2.: Databáze subjektů aktivních v EVVO v kraji - včetně jejich aktivit a služeb
- Opatření 4a.3.: Krajský informační zpravodaj EVVO
- Opatření 4a.4.: Pravidelná setkávání a výměna zkušeností a informací subjektů činných v EVVO
- Opatření 4a.5.: Společné koordinované akce subjektů činných v EVVO v rámci kraje a menších regionů
- Opatření 4a.6.: Metodická podpora a průběžné poskytování konzultací, materiálů, publikací (včetně jejich vydávání) a informací subjektům činným v EVVO
- Opatření 4a.7.: Spolupráce s ostatními kraji, zejména v rámci NUTSII Severovýchod, a na celostátní úrovni (včetně společně koordinovaných akcí)
- Opatření 4a.8.: Začlenění EVVO do přeshraniční spolupráce
- Opatření 4a.9.: Publicita a propagace aktivit EVVO v médiích

Podoblast 4b. - OSVĚTA A ZAPOJENÍ ŠIROKÉ VEŘEJNOSTI

- Opatření 4b.1.: Motivace kulturních, vzdělávacích a osvětových zařízení – např. Správ CHKO a národního parku, knihoven, muzeí – NNO, církví apod. k nabídce akcí pro veřejnost
- Opatření 4b.2.: Podpora zapojení NNO a církví do řešení otázek životního prostředí a udržitelného rozvoje
- Opatření 4b.3.: Podpora rozvoje služeb ekologického poradenství pro veřejnost
- Opatření 4b.4.: Motivace měst a obcí k realizaci Místní agendy 21, k zapojení se do iniciativ jako Program obnovy venkova, Národní síť zdravých měst, Obec roku - za účasti veřejnosti.
- Opatření 4b.5.: Podpora vytváření vybavení a zařízení pro EVVO – např. expozic, naučných stezek...
- Opatření 4b.6.: Zajištění přístupnosti dat o životním prostředí shromažďovaných veřejnou správou pro veřejnost
- Opatření 4b.7.: Oslovování veřejnosti a vytváření prostoru pro její zapojování do rozhodovacích procesů o záměrech ovlivňujících životní prostředí
- Opatření 4b.8.: Podpora rozvoje nabídek pro EVVO ve volném čase a při rekreaci a využití volnočasových aktivit veřejnosti k cílům EVVO

Podoblast 4c. - DĚTI A MLÁDEŽ

- Opatření 4c.1.: Podpora práce koordinátorů EVVO a vzniku školních programů EVVO na všech školách a školských zařízeních a motivace vedení škol k jejich ustanovování, podpoře a náležitému ohodnocování
- Opatření 4c.2.: Podpora realizace vlastních ekologických projektů škol, mj. zaměřených na ekologizaci prostředí škol a jejich okolí.
- Opatření 4c.3.: Podpora zapojení škol do sítí škol zaměřených na EVVO
- Opatření 4c.4.: Podíl kraje na zajištění pravidelného informačního servisu a průběžné metodické a konzultační pomoci základním, středním i mateřským školám (sítě M.R.K.E.V. – „Metodika a realizace komplexní ekologické výchovy“ a Mrkvička)
- Opatření 4c.5.: Podpora nabídky zájmových a volnočasových aktivit zaměřených na přírodu a životní prostředí.
- Opatření 4c.6.: Podpora nabídky programů, pomůcek a projektů pro EVVO dětí a mládeže.

Podoblast 4d. - PEDAGOGIČTÍ PRACOVNÍCI

- Opatření 4d.1.: Motivace k zařazení EVVO do přípravy všech studentů oborů učitelství a vychovatelství na VŠ, případně VOŠ a SŠ v kraji.
- Opatření 4d.2.: Podpora systematické, koordinované a diferencované nabídky dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků zahrnující:
 - začlenění informací o EVVO do vzdělávání vedoucích pracovníků
 - základní orientační semináře o EVVO pro všechny pedagogické pracovníky
 - specializované semináře, kurzy, ucelené vzdělávání a cykly o EVVO pro koordinátory EVVO, učitele speciálních ekologických předmětů, výchov, případně oborů s přímými nebo zprostředkovanými dopady na problematiku EVVO a další hlubší zájemce
 - tematické rozšiřující semináře k jednotlivým tématům EVVO pro různé aprobace a obory

Podoblast 4e. - VZDĚLÁVÁNÍ A OSVĚTA PRO PODNIKATELE A ZAMĚSTNANCE

- Opatření 4e.1.: Motivace podniků v kraji (např. vytvářením pozitivní image) k zapojení do podpory či přímo do realizace aktivit EVVO v rámci vlastní činnosti či partnerství s jinými organizacemi (školami, NNO...)
- Opatření 4e.2.: Propagace podniků s kvalitně zavedeným ISO 14001/EMAS či majících ve výrobním programu Ekologicky šetrné výrobky, ekologické zemědělství, agroturistika.
- Opatření 4e.3.: Motivace podniků k vzdělávání managementu a pracovníků v otázkách životního prostředí.
- Opatření 4e.4.: Nabídka vzdělávacích aktivit pro podnikatele z určitých sektorů (cestovní ruch, zemědělství...)

Pozn.: Zároveň popularizovat ve světě standardní přístup, že ekonomicky rozvinuté podniky mají pro EVVO především vnitřní motivaci v souvislosti s vytvářením své pozitivní image!!!

Podoblast 4f. - VEŘEJNÁ SPRÁVA:

- Opatření 4f.1.: Proškolení pracovníků KÚ, zejména ve vazbě na ekologizaci provozu a šíření získaných zkušeností vůči obcím a městům v kraji i vůči ostatním krajům
- Opatření 4f.2.: Příkladný ekologicky šetrný provoz Krajského úřadu a jím zřizovaných institucí – u jakékoliv rekonstrukce, příp. nové budovy, zohledňovat ekologické principy, šetrný provoz, zateplování apod.
- Opatření 4f.3.: Motivace městských a obecních úřadů a jimi zřizovaných institucí k příkladnému ekologicky šetrnému provozu
- Opatření 4f.4.: Motivace měst a obcí k EVVO představitelů a pracovníků veřejné správy
- Opatření 4f.5.: Podpora nabídky seminářů, kurzů, školení pro představitele a pracovníky veřejné správy